

Jämför länders utveckling

Studera och jämför olika länders utveckling med hjälp av statistik i olika former, för ökad kunskap om utvecklingsbegreppets komplexitet och om skillnader i livsvillkor runt om i världen.

Lektionen ger en introduktion till Landguidens verktyg Jämför länder för att studera och jämföra olika länders utveckling. Verktöget ger möjligheter till jämförelser mellan länder och över tid. Lektionen är i första hand tänkt för elever i årskurs 9 och gymnasiet.

Genomförande

Eleverna behöver en uppkopplad enhet. De arbetar i par eller små grupper. Du inleder och guidar genom de olika stegen, samt fyller på med faktakunskap vid behov. Använd gärna PPT-presentationen för att rama in lektionen och guida genom de olika stegen. Det finns också två arbetsblad som stöd för eleverna när de gör uppgifterna.

Inledning

1. Berätta för eleverna att länder idag ofta beskrivs som mer eller mindre utvecklade i allt från läroböcker till nyhetsinslag. Ett lands utveckling, det vill säga landets väg till att bli bättre på olika sätt, brukar mätas utifrån invånarnas levnadsstandard. Länder med hög levnadsstandard betraktas vanligen som mer utvecklade än länder med lägre levnadsstandard.

Ett lands utvecklingsnivå påverkar förstås människors livsvillkor, från tillgång på utbildning till mat, kläder och framtidsutsikter. Till exempel kan unga människor i Sverige och Kambodja, Singapore och Indien, ha olika livsvillkor, både inom sitt lands gränser och jämfört med andra länder. (PPT-bild 2).

2. Ställ en fråga till eleverna: Är det här ett bra sätt att mäta utveckling? Be dem vända sig mot den elev som sitter närmast och diskutera frågan i max tre minuter.

3. Förklara att eleverna nu ska få jämföra olika länders utveckling med hjälp av Landguidens statistikverktyg Jämför länder (PPT-bild 3). Där ska de välja olika områden och faktaposter/indikatorer. Ge några exempel som till exempel andel barn som går i grundskolan, tillgången till rent vatten eller hur många invånare som har internetuppkoppling. (PPT-bild 4–8).

Om det är första gången ni använder Landguiden kan du visa en kort film om verktyget. (PPT-bild 9)

Tecken på utveckling Steg 1:

- 1.** Berätta att eleverna ska undersöka och reflektera över vilka olika områden och faktaposter som är bäst/viktigast att undersöka för att mäta utvecklingen i ett land. Förklara att eleverna senare ska utgå ifrån faktaposterna när de jobbar med Landguiden (PPT-bild 10).
- 2.** Dela in eleverna i par eller mindre grupper. Med hjälp av arbetsbladet Hur mäts utveckling? väljer de ut faktaposter att använda i den undersökning de ska göra i ett senare steg. De reflekterar också kring några frågor om att mäta utveckling.
- 3.** Samla klassen och be eleverna redovisa kort vad de kommit fram till.

Steg 2: Välj länder

- 1.** Förklara att varje par/grupp ska välja fyra länder med olika utvecklingsnivå som sedan ska jämföras med varandra. Säg att de ska kunna motivera sitt val av länder.
- 2.** Eleverna använder funktionen Topplistor under fliken Jämför länder i Landguiden. (PPT-bild 11). Här kan länderna sorteras från toppen till botten utifrån olika faktaposter, allt från utbildningsnivå till livslängd och antalet mobilabonnemang. I det här steget ska dock alla utgå ifrån faktaposten BNP per person och sedan välja fyra länder med olika positioner på listan, från toppen till botten. (PPT-bild 10).

Steg 3: Gör tabeller

Låt eleverna göra följande:

- 1.** Gå till Skapa en egen tabell och gör en tabell för de utvalda länderna. Utgå ifrån de faktaposter/indikatorer som valts ut i steg 1. Välj 5 eller fler faktaposter. Tabellen genereras automatiskt utifrån valen. (PPT-bild 12).
- 2.** Reflektera tillsammans. Är något oväntat? Ger tabellen en bra bild av utvecklingen? Vad händer om några faktaposter byts ut?
- 3.** Spara tabellen som bild eller skriv ut. Fundera: Skulle ni velat ha något ytterligare område eller någon faktapost som saknades bland alternativen.

Steg 4. Förändring över tid

Eleverna fortsätter att arbeta i par eller små grupper:

1. Använd nu funktionen Tabeller och grafer för att studera förändringar över tid. Välj en faktapost i taget för att se de fyra ländernas utveckling i tydliga stapel- eller linjediagram, med början ett valfritt år (spara varje diagram som bild eller skriv ut (PPT-bild 12).

2. Lägg de olika diagrammen bredvid varandra och leta efter skillnader och orsakssamband. Har till exempel något land blivit mindre fattigt och samtidigt satsat stora summor på utbildning? Har barnadödligheten minskat samtidigt som utgifterna för hälsovård/mödravård har ökat. Beroende på elevernas förkunskaper kan det vara bra att du som lärare bestämmer vilka områden de ska jämföra, istället för att de väljer själva. (PPT-bild 14–15).

Steg 5. Redovisning och reflektion

Samla hela gruppen, alternativt, om ni är många, använd tvärgruppsredovisningar där eleverna sammanfattar sina reflektioner, som sedan lyfts i helklass. Ett annat sätt att avgränsa redovisningen i en stor grupp är att låta varje grupp välja ett av sina diagram och presentera detta.

1. Låt eleverna redovisa kort. Kanske vill de sätta upp sina diagramcollage eller visa på skärm? Vilka orsakssamband har de hittat? Vad är de mest förvånade över? Fyll på med information om det behövs. Det är viktigt att eleverna förstår att det finns många olika sätt att definiera och mäta utveckling och att människor, även experter har olika åsikter.

Synen på hur utveckling ska mätas förändras också hela tiden. Under 1900-talet mättes utveckling i princip bara utifrån GDP, ett lands totala inkomst. För 100 år sedan, när Sverige hade högt GDP jämfört med många andra länder, hade vi samtidigt stora klyftor mellan fattiga och rika, och barn som arbetade i våra fabriker. (PPT-bild 16).

Under senare år har dock allt fler mått tillkommit. Det finns till och med försök att mäta lyckonivån per person i olika länder (PPT-bild 17). Men framför allt pratar vi idag om hållbar utveckling. Till exempel att man inte bara bör mäta produktionen i ett land, utan också titta på om denna är långsiktigt hållbar för människor och miljö. (PPT-bild 18).

2. Avsluta med att ge ordet fritt. Kanske har eleverna förslag på helt nya indikatorer. Vad vill de till exempel mäta för att förstå hur jämnåriga i andra länder lever? Antalet instagramkonton eller sporthallar? Kanske dataspelsanvändandet eller nagelsalonger per kvadratkilometer?

Fördjupning

Använd gärna Landguidens andra verktyg för att fördjupa kunskapen om ett av länderna, eller ett visst kunskapsområde i flera länder. Gå vidare på egen hand eller använd lektionsförslagen om Internationella organisationer och/eller konflikter.

Konflikter

Undersök konflikter som berör ett eller flera av länderna i den del av Landguiden som handlar om ett 20-tal av världens konflikter. Det gäller framförallt sådana som har pågått under lång tid, ibland i decennier. Det finns också exempel på yngre krishärdar som exempelvis Syrien och Ukraina. Använd gärna Lektionsförslaget Att förstå konflikter, som ger exempel på hur ni kan arbeta med konflikter med hjälp av Landguiden.

Internationella organisationer

Internationella organisationer spelar en central roll i världens utveckling, och relationerna mellan världens länder och regioner. I Landguiden finns grundläggande information om ett 30-tal av världens större organisationer. Använd gärna lektionsförslaget som ger exempel på hur ni kan arbeta med Internationella organisationer med hjälp av Landguiden.

